

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESĂ ÎN FIECARE ZI.

Pe unu an 12 fior., pe șese luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancoate nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrămit.

N°. 204.

Vineri 13 (25) Septemvre.

1885.

Brașov, 12 (24) Septemvre 1885.

Cestiunea bulgară preocupă aji mințile tuturor omenilor politici din Europa și toate celelalte afaceri pendente, esterne séu interne, își pierd din importanța lor față cu evenimentele din peninsula balcanică, cari amenință pacea Europei.

Ce va face Turcia? Ce voru întreprinde marile puteri, cari au semnat tractatul de Berlin? Sancțiuna-vor faptele împlinite séu, dacă nu, ce se va întâmpla?

Celū ce ar puté sé ne deslușescă în privința acésta, ar fi unū adevăratū profetū. Noi ne ținemū de ceea ce vedemū și de ce scimū și pe basa acésta țicemū, că, după a noastră convingere, Turcia a ajunsū la unū punctū decisivū pentru existența ei în Europa. De va întreveni séu nu în Rumelia, totū rău va fi pentru ea. Remâne acum ca sé alegă dintre două rele pe celū mai micū. Care este celū mai micū?

La acésta întrebare aflămū în câțva unū răspunsū în comunicările, ce le aduce „Neue freie Presse“ dela 23 l. c., cari comunicări credemū că le-a primitū dela ambasada turcescă din Viena, cu care acésta fôia în totdeauna a întrevinutū relațiunii amicale. Étă ce scrie numita fôia asupra situațiunei:

Actuala fasă a cestiunii ostrumelice-bulgare pare a se concentra în nisuița ca, la casū că unirea celor două Bulgarii nu s'ar mai puté zădărnici, acésta faptă sé fiă izolată și peninsula balcanică sé fiă ferită de alte noué complicațiuni. Prințul Alexandru alū Bulgariei pare a fi fostū informatū despre acésta nisuița a puterilor, căci a făcutū unū pasū prevenitorū și a adresatū puterilor semnatore a tractatului din Berlin prin telegrafū o împărtășire esplicându-le procedura sa. Totodată prințul Alexandru nu voiesce sé altereze vasalitatea celor două țeri față cu Turcia, și asigură că n'are nici o intențiune ostilă și că pune mare prețū pe aceea ca pașii séi viitori sé fiă lipsiți de orice caracterū dușmănosū în contra Porții. Dorința prințului Alexandru de a se înțelege în modū amicabile cu înalta Pôrtă, se esplică și de acolo, că densulū s'a proclamatū numai ca prințul alū ambelorū Bulgarii și nu ca »rege alū Bulgariei« de unde sé conchide, că prințul Alexandru nu voiesce sé schimbe relațiunile de vasalitate cătră Sultanulū și astfel crede a ușura Porții recunoscerea nouei stări de lucruri în Bulgaria. În adevărū prințul pare a fi condusū pentru momentū numai de dorința, de a-și conservă noua posesiune și de a lua cu Pôrtă și cu puterile o înțelegere, care sé-i permită de-a face sé se consolideze nouele relațiuni.

Cabinetele europene arū voi forțe bucurosū sé facă unū angagementū, prin care celū puținū pentru unū timpū anumitū arū păre eschise alte complicațiuni. De aceea se sustine în cercurile diplomatice, că dacă Turcia ar face întrevințare de dreptulū séu și ar eși victorioasă luptându în contra insurecțiunei, acésta ar cauza în Rusia o amărăciune atâtū de mare, încătū Ţarulū s'ar vedé silitū a alerga în ajutorulū coreligionarilorū séi strimtorati de Turci. Este evidentū, că o asemenea eventualitate ar puté nasce marele pericolū alū unorū noué complicațiuni. Spre a incungiură acésta nu esistă decât unū singurū mijlocū: a face totū posibilulū spre a împedea intervențiunea Sultanului.

De se va întâmpla acésta, atuncī de sigurū prințul Alexandru nu mai puținū ca și conducătorii națiunei bulgare vorū face totū ce le stă în putință, spre a împedea lățirea revoluțiunei în acésta provincia, atuncī Pôrtă negreșitū o va puté mai ușorū suprimă, decâtū dacă trupele ei arū fi angagate deja în Rumelia orientală. Puterile afară de acésta ar lăsa Pôrtei cu totulū mână liberă d'a proceda în Macedonia cum va crede mai bine. Dacă odată Turcia va face concesiunea de-a

nu interveni, atuncī ar urma sé se esecute a doua parte a programului diplomaticū, care, precum amintirămū, ar constă în aceea de-a dobândi dela puteri și dela Pôrtă recunoscerea Uniunei Bulgare sub condițiunea, ca prințul Alexandru câtū privește Rumelia sé stea în aceeași relațiune cătră Sultanulū în care se află aji Bulgaria. C'unū cuvântū prințul Alexandru ar rămâné cu privire la Bulgaria de sudū tocmai așa vasalulū pașahului, cum este aji cu privire la Bulgaria de nordū, și Sultanulū ar fi suzeranū peste amândoué Bulgarii. Despre aceea se pare că încă nu s'a discutatū, că ore acésta invoială sé se facă printr'o înțelegere directă între Sultanulū și prințul Bulgariei séu că sé se facă numai cu invoirea puterilorū semnatore, fiă intr'o conferență séu printr'o directă înțelegere între cabinetū și cabinetū, deôrece se tracteză aici de-o modificare a tractatului de Berlin.

Acestū arangementū, se înțelege, presupune, nu numai ca în Macedonia liniștea sé rămână neturburată, ci ca și celelalte state balcanice sé-și impună o rezervă înțeleptă și ca sé fiă reținute dela o intervențiune tocmai așa ca și Pôrtă. Marea întrebare este însă, dacă în împrejurările actuale acésta va fi cu putință, întrebare dela care depinde nu numai liniștea Orientului, ci și pacea europeană. Este faptū netăgăduitū că evenimentele în Rumelia orientală au pusū în cea mai mare fierbere spiritele în peninsula balcanică. Principii peninsulei balcanice, cari se aflau mai toți pe la băile din Europa centrală, s'au reîntorsū acasă în graba cea mai mare și cercurile diplomatice de aici vedorū trei regi într'o iritațiune febrilă trecendū prin Viena și întrevințându scurtulū timpū, câtū au statū aici, spre a conferi ei între ei și probabilū că și cu diplomați de aici. Cam ca toți, au privitū și Regii evenimentele din Rumelia orientală ca o consecință a întrevederii dela Kremsier și au vedutū intrinsele o lovitură îndreptată în contra pozițiunei statelorū lorū.

Sub aceste impresiuni sé se fi stabilitū aici în Viena între Regii Serbiei și ai Greciei basa unei procederi paralele în Macedonia. Cea dintéiu măsură, ce a decretat' o regele Milanū după întorcerea sa în Belgradū, a fostū prin urmare mobilizarea întregii armate active și se vorbesce deja de aceea, că trupele sêrbesci vorū fi concentrate la fruntariile Macedoniei și vechie Serbiei.

Totodată se aude că va fi mobilizată și armata României și a Greciei. Exemplulū, ce l'a datū prințul Alexandru Regilorū balcanici, îi îndemnă a-lū urma. Fiecare vrea sé aibă parte din pradă și nici unulū nu voiesce sé suferi ca numai Bulgaria singură sé devină mai mare în teritorū și mai puternică. Intre astfel de împrejurări pacea atêrnă numai de unū firū de pêrū și capriciulū unui Rege balcanicū pôte sé facă de rușine toate silințele și toate aranjamentele diplomației europene.

N'ar fi mai bine ca puterile sé lase Pôrtei mână liberă spre a restabili status quo ante? Noué ni se pare, că acésta ar fi pôte singura cale, spre a salva pacea multū amenințată a Europei.

Pe când reproducemū comunicările de mai sus, cari fără îndoială suntū din isvorū diplomaticū, primimū scirea, că trupele turcesci au și trecutū peste granița*) în Rumelia. De se va adevărū acésta scire atuncī dorința exprimată de omulū de încredere alū lui „N. fr. Presse“ s'a împlinitū, și acum se va dovedi dacă intervențiunea Turciei va salvă pacea Europei séu nn. Noué ni se pare, că încurcătura va deveni și mai mare, mai alesū după ce chiar din comunicările memorate resultă, că puterile garante se temū, ca intervențiunea Sultanului sé nu aducă după sine intervențiunea Ţarului.

UNIREA BULGARILORŪ.

Despre evenimentele din Bulgaria și Rumelia ostică, »Voința Națională« are următoarele sciri pe care le reproducemū.

O telegramă din Filipopolū dela 22 Septemvre n comunică:

Prințul Alexandru a sositū aci aseră. Clerulū cu facile și cruci, îmbrăcatū în odăjdii și o mulțime imensă de copii cântandū osanele, în sunetele tuturorū clopoteilorū, l-au întâmpinatū afară din orașū. Trăsura Prințului Alexandru a fostū luată pe brațe. Totă nôptea orașulū a fostū iluminatū. Mii de omeni de prin prejurū sosescū mereu aici. 10 drugine de trupe bulgare și vre-o 2000 de voluntari suntū la Tatarū. În urma prințului trebuie sé sosescă numai decâtū 10,000 de omeni cu tunuri.

Sciri sosite de la granița turcescă arată că până acum nici o mișcare nu se simte din partea Turciei. Bulgarii desvôltă o mare activitate la lucrările de apărare pe drumulū dela Filipopolū la Ciaschioi. Pe înălțimele dela Ciaschioi spre sudū, cari domină valea Mariței, se asedă baterii și se facū întăriri.

Prințul Alexandru primesce nenumărate felicitări din toate părțile, cu rugăciunea de a urma cu hotărîre pe calea apucată, pentru a consolida unirea tuturorū Bulgarilorū.

Din Sofia se telegrafiază cu data 22 Septemvre n.:

Șcirile din Europa nu parū forțe favorabile mișcării bulgare. S'a opritū publicarea știrilorū telegrafice străine fără unū prealabilū controlū alū ministerului. Asemenea și gazetele străine suntū oprite la poștă unde suntū mai întéiu cetite și apoi împărțite.

Gazeta la »Voix de la Macédonie« publică articole entusiaste, în cari laudă vigôrea poporului și prințului, conjură pe Bulgari ca ori cine li s'ar opune sé nu renunțe cu nici unū prețū la drepturile lorū și arată că mișcarea bulgară nu trebuie sé se opréscă în Rumelia, ci sé caute a se întinde până peste Macedonia unde Bulgarii creștini robiți au nevoiă de sprijinulū fraților lorū independenți...

Gavrila-pașa (Crestovici) fostulū guvernatorū alū Rumeliei a fostū adusū aci.

Mai multe regimente au trecutū deja Balcanii. Din județulū Rusciuk au plecatū 300 de voluntari.

»Neue freie Presse« dă următoarele sciri dela 22 Septemvre n:

Foile din Lemberg anunță, că în Petersburg se adună sume de bani pentru organizarea unei legiuni de voluntari ruși și bulgari.

Ambasada turcescă din Paris crede, că Pôrtă nu-și va trimite deocamdată trupele séle în Rumelia, ci în Macedonia, ca sé împedea o eventuală revoltă. După alte sciri, Pôrtă ar alege acésta cale numai ca sé nu dea Rusiei pretextū d'a interveni.

»Temps« află din Berlin, că în Macedonia au sositū emisari bulgari, ca sé revolte populațiunea.

Correspondentulū din Viena alū lui »Times« e autorizatū a telegrafia, că Austro-Ungaria recunoscé deplinū Turciei dreptulū d'a înăbuși revolta din Rumelia și d'a pedepsi pe prințul Alexandru. Austro-Ungaria nu se va opune acestui pasū alū Turciei. În același timpū însă se crede că Pôrtă va lucra înțelepțesce, lăsândū sé se înlătura crisa de cătră o conferință a puterilorū. În Petersburg se nutrescū aceleași intențiuni, dér cu diferența, ca Turcia sé convoce conferința puterilorū și depunerea prințului Alexandru sé fiă precondițiunea pentru constituirea Bulgariei de nordū și de sudū. Rusia speră, că Turcia nu va porni trupe contra Bulgariei, fiindū că în casulū unei pedeci a Bulgarilorū, opiniunea publică a Rusiei va sili pe Ţarulū sé se amestece în certă.

Foile liberale din Anglia aprobă evenimentele din Bulgaria și felicită forțe cordialū pe Bulgari.

»Correspondenței politice« i se telegrafiază din Belgradū, că consiliulū de ministri sêrbesci a ținutū sub președința regelui o lungă ședință, în urma căreia a apărutū unū ucazū regalū ordonândū mobilizarea trupelorū și convocândū Scupcina la Nișū pe 1 Octomvre. Legea de presă și dreptulū de intrunire s'au suspendatū provisorū.

»Voința Națională« mai dă următoarele sciri dela 22 Septemvre:

Mutiulū din Filipopolū a îndemnatū pe musulmanii din Rumelia sé rămână liniștiți, ori-ce imprudentă din partea lorū în acestū momentū, putendū avea grave urmări. De altminteri Bulgarii n'au comisū până acum nici unū escesū în contra musulmanilorū. Musulmanii cari făcū parte din miliția rumeliotă au fostū congediați.

În Filipopolū domnesce o mișcare extraordinară; necontenti trecū trupe și caré cu munițiuni îndreptându-se spre frontieră; s'au înscrisū în orașū până astădi peste 1200 de voluntari. Rechișițiunile, începute de ieri, urméză cu mare activitate. Se așteptă pe mâne diminutū sosirea din Bulgaria a trei bataliône și două baterii. Linia strategică de apărare a Rumeliei, a hie

Ministerul de război bulgar a făcut mare comandă de șrapnele în sireniătate.

Cetim în „Românul de Marți”:

Astăzi trenul venind din Rusia sosese cu 300 ofițeri ruși voluntari, cari trecu în Bulgaria spre a lua parte la evenimentele de acolo.

Reproducem după „Națiunea” următoarele sciri:

Gvernul rusesc a informat în mod oficial cabinetul din București, că mai mulți voluntari ruși vor trece prin România pentru a se duce în Bulgaria. Se vorbește despre o apropiată convocare extraordinară a Camerilor române. Ca data cea mai probabilă se dă sfârșitul lui Septembrie.

„L'Indépendance roumaine” spune, că consiliul de ministri s'a ocupat de necesitatea de a se rechemă ofițerii în congediu și a mobiliza un corp de armată. Discuțiunea a fost lungă și din cele mai vii.

Scrisoarea Principelui Alexandru al III-lea Bulgariilor către Sultanul.

Principele Alexandru al III-lea Bulgariilor a adresat următoarea scrisoare:

La 1 Septembrie guvernul Rumeliei orientale a fost răsturnat și poporul m'a proclamat în unanimitate de principe; poporul bulgar cere unanim să primesc această numire; am sosit în Filipopol și am luat în mână guvernul vechiei provincii. Declar în modul cel mai formal Maiestății Voștre, că această unire a celor două Bulgarii se face fără nici un scop ostil în contra guvernului M. V.

Mă fac garant pentru liniștea celor două țări și pentru siguranța locuitorilor, fără deosebire de rasă și cultură; rog pe M. V. să dovedească încă odată bunăvătatea ei nemărginită către popoarele ei și să sancționeze unirea care se face fără a aduce vre-o lovitură suveranității Maiestății Voștre.

ESPULSAREA ARDELENILOR.

În urma expulșării celor șase Ardeleni, în orașele României s'au ținut și se țin adunări imponente spre a protesta în contra actului guvernului.

Cea dintâi întrunire s'a ținut în București sub președinția d-lui Dim. Giani, fost ministru de justiție. A vorbit d-nii G. Paladi, P. Grădiștenu, Dim. Giani și I. N. Lahovari, arătându toți că guvernul a comis un act ilegal. D. Giani, autorul legii de expulșare, a explicat această lege publicului, care a asistat în număr foarte mare la întrunire. Protestul în contra actului guvernului a fost unanim. Rezoluțiunea ce s'a luat în această întrunire s'a primit de întreaga adunare și este următoarea:

În fața abuzurilor, actelor arbitrare inconstituționale ce s'au comis și se comit de guvernul actual;

În fața celui din urmă act odios al său, care a venit să-i coroneze arbitrarul și ilegalitatea;

Actul ce se comite prin expulsiunea de pe teritoriul țării a fraților noștri Români: Nicolae Ciurcu, Alecsandru Ciurcu, George Săcășanu, George Ocășanu, I. Droc Bănculescu și I. Corneanu;

Cetățenii întruniți în adunare publică astăzi, 5 Septembrie 1885, protestă cu energiă în contra tuturor acestor acte și în special în contra celui din urmă.

Aclamă un comitet care va fi în continuare legătură cu cei expulși, care se va ocupa cu afacerile lor și va veni în ajutorul celor lipsiți de avere.

Comitetul va lupta pe toate căile legale pentru reîntrirea în țară a expulșatorilor și va funcționa până se va realiza scopul său.

Combătându pe aceleași căi toate actele de această natură pe care guvernul s'ar încerca să le mai săvârșescă, comitetul va căuta să se respecte dreptatea și legalitatea.

Intrunirea ținută în Iași a fost din cele mai impunătoare. Sute de cetățeni din cei mai luminați își dăseră aci întâlnire, ca să proteste în contra expulșării unor Români de pe teritoriul românesc.

Au vorbit d-nii Holbanu, directorul ziarului „Patria”, G. Panu, directorul ziarului „Lupta”, Miculescu, avocat, G. Mârzescu, senator, și P. Bădărău, avocat și profesor la gimnasul Alexandru Celu Bunu. Toți au înfierat cu cuvintele cele mai energice purtarea guvernului.

După votarea unui protest, s'a aclamat un comitet de 22 persoane care să lucreze pentru reîntorcerea în țară a celor expulși și să adune bani pentru întreținerea în străinătate a celor lipsiți de mijloc.

În capul ziarului cu litere mari, protestul presei contra expulsiunilor. Apoi face următoarele reflexiuni.

Gonirea a șase Români Transilvăneni din România liberă și independentă este actul cel mai arbitrar, cel mai nesocotit ce putea să comită un guvern românesc, față cu împrejurările cari i-au servit de pretext.

Acest act este o lovitură teribilă dată nu numai expulșatorilor, dar și românismului, legilor datoriei de frațietate... ce legă pe Români din toate părțile după fața globului; este pata cea mai neagră ce a putut să lase în pagina vieții politice și naționale a d-lui I. C. Brătianu, apărătorul înfocat al odinioară al românismului...

În totu cazul măsura expulșării este un act din cele mai arbitrare, conduita guvernului deplorabilă. Protestăm din totă puterea în contra expulșării din țară a Românilor Transilvăneni, cari n'au mai puțin drept de-a trăi în țara sa ca oricare cetățen român.

„Vocea Botoșanilor” publică protestul presei și următoarele rânduri în capul ziarului.

...Unindu-ne la protestul în contra expulsiunii Românilor, comitetul presei înscrie adesiunea noastră.

Sperând că acțiunea sa nu se va mărgini numai la simple proteste, promitem a conlucra din răsunerile la oricare rezoluțiune virilă se vor lua în contra celui mai vitreg guvern ce v'odinioară a avut această țară...

„Vocea Botoșanilor” a deschis o listă de subscriere pentru cei expulși.

Cetățenii din Focșani și Mizil au protestat prin telegramă energică în contra măsurii guvernului expulșându pe Români. S'au mai ținut întruniri de protestare în Ploesci, Galați, Craiova, Giurgiu și Bêrlad, adoptându rezoluțiunea votată în întrunirea din București.

Cetim în „Națiunea”:

Din Brăila ni se scrie că cetățenii de acolo au făcut o primire din cele mai călduroase atâtu studenților cari s'au dus acolo pentru a lua parte la congres, cât și celor trei expulși, G. Săcășanu, G. Ocășanu și I. Droc Bănculescu, cari trecu prin gara Brăila spre Galați.

„Era — dice corespondentul nostru — un spectacol dureros: a saluta de buna-venire pe junimea care este viitorul țării, și totu în acest timp a plânge expulșarea altor tineri, a căror vină este că simt românesc.”

Sute de cetățeni se imbulziau a-și lua rămas bun de la cei trei tineri. Trenul a plecat în strigăte de „Ura!” și „La revedere!” er muzica intona marșul „Deșteptă-te Române.”

Mai mulți advocați din București s'au strâns la d. C. Boerescu, dice „L'Indép. roumaine,” spre a discuta partea juridică a cestiunii expulșării Românilor transilvăneni,

Cetim în „Războiul”:

D. Remus Opreanu, indignat de fapta monstruoasă a expulșării celor șase Români, va trece în opoziție.

„Națiunea” scrie:

Aflăm că d-nii G. Săcășanu și G. Ocășanu, amândoi expulși, sunt traduși înaintea tribunalului din Alba-Iulia ca vinovați de înaltă trădare. Pedapsa ce i așteaptă este: 20 de ani muncă silnică.

La plecarea expulșatorilor, la gara de nord d. S. I. Vasilescu a distribuit nisce poezii făcute în onoarea isgoniților.

„Românul” scrie:

Ziarul „L'Indépendance roumaine” a fost cumpărat de către d. G. Lahovari cu suma de 150,000 lei. S'au plătit îndată d-lui Ciurcu 35,000 de lei. La 15 Ianuarie 1886 se va vîrsa suma de 35,000 lei. În urmă se vor da 30,000 de lei pe an până la achitarea sumei de 150,000 lei. Se va mai plăti o rentă viageră de 5000 lei pe an pentru totu timpul cât va apăre ziarul supt oricare titlu și oricare proprietar ar fi.

SCRILE DILEI.

Ni se scrie din Pesta, că Dumineca trecută s'a constituit societatea „Petru Maior” în ședința ordinară generală, alegânduși de președinte pe dl Ionu Suciu jurist, vice-președinte Septimiu P. Bocșanu jurist, casar George Șandor jurist, secretar Arseniu Vlaica stud. la politehnică, controlor Petru Corneanu jurist, bibliotecar George Popu jurist, etc. În deplină unire societatea va trebui să chibzuiescă cum să vîndă mulțimea de exemplare, ce mai are din „Istoria pentru începutul Românilor...” a lui Maior, din care cu totă reclama făcută în zărele române anterioare, prea puține exemplare s'au mai vîndut. Până acum numărul studenților din Pesta abia trece peste jumătatea celor din anul trecut.

—0—

locuitorii ca decumva au primit exemplare din proclamația „irredentă” să o predea biroului presidial până la 30 Septembrie.

—0—

Precum anunță „Bistritzer Wochenschrift”, fișanul comit. Bistrița-Năsăud, Banffy-pașa, la recomandarea solgăbirului (ca mâne vomu auzi că și servitorii dela autorități sunt pedagogi! Red.) și a inspectorului școlar a obținut premii dela ministrul instrucțiunii pentru „excelentele succese” în instruirea limbii maghiare în școlile a patru învățători germani și patru români, și anume cei patru români sunt: Ladislau Oniga din Mornor 50 fl., Clemente Grivase din Neosu (Văraea) 25 fl., Gherasim Bojor din Ardanu 25 fl., Demian Nechita din Ilva mică 25 fl. Fi-vor și succesele în limba română totu așa de excelente? Autoritățile noastre școlare nu s'ar pute informa?

—0—

În noaptea de 14 Septembrie n. în biserică din Mândra, lângă Șercaia, intră pe ferestră un individ anume Lakatos Ferenz din Theresiopol și aprinse lumina. Vecinii observându această deteală alarmă și încunjură biserică. Lakatos stinse acum lumina și încercă să fugă pe ferestră amenințându că va împușca pe oricare care i va sta în cale. Omenii însă nu ținură seamă de amenințarea lui, ei puseră mâna pe el și îl escortară la judecătoria de cercu din Șercaia.

—0—

După comunicarea lui „Ellenzék”, judele comunal din M. Sănmărtin a fost tras în cercetare și suspendat din serviciu pentru că a delapidat 700 fl. bani de dare.

—0—

Aceeași foia observă, că garnisona din Sebeș se va schimba cu alta, fiind că această garnisonă, care aparține regimentului 64 de infanterie, dela sergent major în jos se compune numai din Români din Sebeș și din comunele rurale mărginașe. Probabil că „Ellenzék”, care rareori are fericirea d'a fi bine informat și de astădată păcălit, alte voru fi de sigur cauzele schimbării.

—0—

Pe livadă comunei Ohaba, lângă Șercaia, doi boi și doi cai au fost mutilați de nisce făptuitori necunoscuți tăindu-li-se codele și fiindu strâpunși în picioare cu cuțitul.

—0—

Din Pesta i se telegrafază ziarului „N. fr. Presse” următoarele: Dilele trecute a publicat medicul român din Mehădia, Dr. Popoviciu un protest în contra scrisoarei incendiare răspândite de „România irredentă”. La această scrisoare a primit Dr. Popoviciu o sentință de moarte, en data București 16 Septembrie, scrisoare cu cernelă roșie, scrisă asemenea de Irredentă, în care sentință, i se face cunoscut, că mai anțieu va fi supus torturii în Mehădia, după aceea va fi înjunghiat cu cuțite, decă nu va revoca scrisoarea sa. D-lu Popoviciu aduce această la cunoștința publicului unguresc, susținânduși totodată primul său protest.

—0—

După cum spune „H. Z.” locuitorul Neculae Beu din Pianul săsesc a fost arestat, fiind că s'ar găsit la el scrisori private compromițtoare și ar fi împărțit proclamații „irredentiste.”

—0—

În Abrud bantue difterita în mod epidemic secerându mulți copii. Din această cauză deschiderea școlilor s'a amănat, până va înceta bola.

—0—

Din Carloviț se anunță, că cea mai mare parte din deputații congresului sârbesc bisericesc au sosit deja acolo. Afara de aceea se află în Carloviț Sârbi fruntași ca: Radicojević, Kascević, președintele curiei Mihajlović ș. a. despre cari se dice, că vor să fie mijlocitori. În 22 Sept. la 10 ore a. m. se adunară deputații în sala congresului. Afară era adunată o mare mulțime. La orele 11 sosi în oraș comisarul regesc, consilierul de curte Cseh și fu primit între salve de tunuri de deputațiuna primăriei. Abia pe la 12 ore un secretar al comisarului regesc apăr în sală și spuse deputaților că deschiderea congresului se va face abia în ziua următoare la 10 ore. Cu exclamări de nemulțumire părăsiră deputații sala.

—0—

Liceul din Botoșani a luat numele de liceul „Laurianu.”

—0—

Se scrie din Ploesci, că în noaptea de 5—6 Sept. nisce tâlhari au torturat, pe soseaua Ploesci-Predeal, în punctul numit Orășii, pe d. Drăganu Paltănea din Transilvania, jăfuindu-l de suma de 2500 lei și de nisce acte în valoare de 5000 lei. Tâlharii s'a făcutu nevêduți. D. Chețu, procuror pe lângă tribunalul de Prahova, a mers la fața locului spre a face anchetă.

—0—

Locuitorul Neculae Iuga diu comuna Ecelu, fiindu admoniat de primarul Iacobu Hodoșu ca să nu mai

larmuiescă pe ulițe, îl înțepă pe acesta în mai multe locuri cu cuțitul. Furiosul fu prins de gendarmi și predat judecătoriei de cercu din Miercurea.

IUBILEU IN BEIUȘIU.

Așteptându, că o peană mai abilă va descrie festivitatea arangiată de către corpul profesoral al gimnasiului din Beiușu, iubitelui său director — m'a reținut de a vă cere ospitalitatea în prețitul D-vostă diară — vedându însă, că cei mai chiamați nu-și luară osteneța, imi iau voia a vă face, deși cam târziu, o scurtă referadă.

Orizontul vieții noastre bisericesti și scolare de o bună vreme se întunecă, nuorii grei nu voiesc a se respira, ba din când în când câte un fulger sfășia atmosfera, isbindu acum în una, acum în altă instituțiune.

De prezentu, când ne îndatinasem a ceti totu trist și durerosu în colonele foilor române, când privindu în orice direcțiă nu vedem decât din o parte altă, din alta apărare, o luptă neegală — își vine bine plăcutu momentulu, în care distrăgându-te puțin uita de dureri și necazuri.

Astfelu de momentu (căci cum aș putea numi altcum o di din viață) a fostu ziua de 9 Septemvre a. a. st. n. în care s'a serbatu (și nu »și-a serbatu« precum aduce „Familia“) aniversarea a 30-a a activității publice a unui bărbatu, care lucră pe terenul celu mai spinosu și mai ingratu: pe tărâmul profesurii. Acestu iubilante a fostu: Reverendisimulu Domnu Petru Mihuti directorulu gimnasiului din Beiușu, esemplarulu purității caracterului, a conștiinței curate, a amicitiei adevărate, a patriotismulu neegoistu, a preotulu după rânduie la lui Melchisedec.

Frumosă vreme de activitate, o viață întreagă! Dăr mai frumoasă este, când reprivindu, cu mândreță poțe dice: viața-mi petrecută este nepătată, datorința mi-am împlinit-o totdeuna!

Intru adevăru, pre sine însuși s'a onoratu corpulu profesoralu, când în 9 Septemvre adevă în a 30-a aniversare a surprinsu cu-o rară festivitate pre nobilulu său directoru. A surprinsu cu elu dimpreună și orașulu întregu, căci până în ziua de sărbătore nimeni nu sciuse despre mișcările premerse.

Dimineața la 7 ore s'a ținutu liturgiă mare, celebrându totți profesorii, cari suntu sfințiți, s'a cântatu și Doxologia. Cătu de surprizătoru a pututu fi acestu momentu pentru iubilante, care nesciindu nimica despre cele pregătite, în costumulu său cotidianu intră în biserică, ca să participe — ca în tote zilele — la liturgia studenților. Dăr cu multu a fostu mai frapatu, când la eșire din biserică, păreții edificiuulu gimnasiulu, ca din poveste au fostu încărcăți cu ghirlande de flori, porta edificiuulu a fostu transformată în unu arcu de triumfu, aședându-se desupra ei unu transparentu gătitu cu multă dibăciă, conținendu textulu:

VIVAT

— Qui gloria vixit
Gloriaque suum gerit romen —
Petrus Mihutiuj!

Junimea studiōsă condusă de corpulu profesoralu a intratu în sala de gală a gimnasiulu, impodobită și aceea în modu foarte gustosă cu cununți de flori și crengi verzi de gorunu. Intru aceste răspândindu-se repentinu în orașu evenimentulu rar, festivitatea fu onorată de către o cunună de dame și mai mulți onorațiuni.

La invitarea corpulu profesoralu intră în sală bine meritatul directoru, fiindu întâmpinat de »se trăiască« entusiasmatale ale celor prezenți. În numele corpulu profesoralu fu salutatu de domnul profesoru: Gheorghe M. Marinescu, care intr'unu discursu bine simțitu făcu o scurtă biografă a sărbătoritulu, accentuându momentele cele mai ponderose din viața lui.

Cugetu a face serviciu on. publicu cetitoru, decă voiu să amintescu din acelu discursu pasagiulu, în care oratorulu indegeteză laboriositatea neintreruptă a iubilantelu, cu deosebire în anul 1873, pe timpul durerosu al epidemiei de coleră, când ca comisaru de salubritate și nopte lucra, ca să pună stavilă morbului grozavu, espunendu-și chiaru viața sa propriă. Acestei lucrări neobosite și conștiințose se poțe multămi, că epidemia în cerculu său dispără mai înainte decât ori unde în vastulu comitatulu alu Bihorulu! Meritul lui a fostu recunoscutu de întregulu comitatulu — perenându-lu în analele sale, — și de înaltulu guvern. Numai elu se retrase modestu dela recunoșcerea și lauda meritată și de distincțiunea cu care a fostu imbiatu, dela care nu se putu retrage, când cu ocaziunea iubileulu secularu alu diecesei gr. cat. aradane, pentru meritele sale câștigate pre tărâmul bisericescu-scolar, ca deja denumitu directorulu a acestu gimnasiu a fostu decoratu cu crucea de aur pentru merite cu corônă!..

Fiindu salutatu și din partea junimei studiōse prin octavanulu Ioane Damianu intr'o vorbire bine potrivită, a cărui textu dede dovadă despre talentele respectivulu

— directorulu tremurându de emoțiune, cu ochii lacrimându, mulțemi pentru surprinderea, onorea neașteptată, nesperată dar nici visată, cu care fu întâmpinat din partea corpulu profesoralu și din partea junimei. Viuă emoțiune a cășunatu păsiagiulu acela al discursulu, în care iubilantele se mândresce, că de și nu a câștigatu avere materială în durata lungă de 30 de ani, totuși cu bucuriă poțe accentua, că și-a dobânditu unu sufletu liniștitu, precum și simpatia, iubirea adevărată a cunoscuților săi! Insufletindu corpulu prof. și junimea stud. la împlinirea conștiințosă a chemării și datorinței lor, își termină vorbirea c'o espresiune viuă de multămire și sărutându pe toți membrii corpulu profesoralu părăsi sala urmăritu de cântarea „mulți ani“ și de freneticele strigări de »se trăiescă«.

În ziua aceea, s'era la 9 ore, își luă începutulu unu banchetu, arangiatu în onorea iubilantelu de către corpulu profesoralu și alți stimatori ai săi în cofetăria din locu, la care luă parte unu publicu distinsu atâtu Român, câtu și Maghiari. S'au ținutu mai multe toastu însufletitoare, dintre cari am să amintescu alu plebanulu rom. cath. din locu I. Németh, care salută în iubilante pre preotalu modelu, alu profesorulu Ionu Buteanu accentuându modestia rară și caracterulu neclintitu alu iubilantelu, alu protopresbiterulu din locu V. Popu carele ca fostu discipulu, în numele acela își exprimase felicitările cele mai căldurose iubitelui profesoru; în toastulu D-sale dn. protopresbiteru cu multă dibăciă țesu rugăciunea, cu care întâmpină iubilantele ca profesoru tineru și nou numitu întâia oră pe studenții săi: »Dōmne dă, ca sēmēnța, ce o voiu sēmēna, să cadă în pământu roditoru«; — că etă cum se împlin de minunatu dorința, căci din șirulu foștilor săi discipuli s'au făcutu protopopi, preoți, pretori, juđi etc. Toastu mai departe pretorele Beliczey și judele sing. Koszka, cestu din urmă cu o oratoriă splendidă intru sănătarea și scumpa vieță a dōmnei soției iubilantelu. După aceste a urmatu toastulu domnulu directoru, carele cu unu tonu vibratoru de emoțiune își exprimă mulțămirea celor prezenți, pentru stima și iubirea lor arătată intr'unu modu atâtu de imosantū.

Petrecerea vioiă dură până la 1 oră după mēdă nopte, când fiă-care se depărtă cu acea dorința, ca Atotputintele să se indure a prelungi firulu vieții scumpe acestui anteluptatoru alu națiunei române, ca în deplină sănătate trupescă și sufletescă să-și potă serba aniversarea a 50-a a activității sale, — Dea bunulu Dumneđu!

Codreanulu.

Cestiunea sustinerii gimnasiului din Bradu.

Halmagiu, în 3 Septemvre 1885.

Cetind unu »Cuvēntu« de Menenius Agrippa, deși nici unu pondu nu punu pe acelu opusoru, totuși imi vine să scriu de nepăsarea și neglijența noastră.

La Caransebeșiu se cere concederea înființării unui gimnasiu, la Aradu totu asemenea, guvernulu nu concede. La Caransebeșiu pentru că acolo nu este, la Aradu pentru că este unu gimnasiu. Cererea înființării unui gimnasiu la Aradu omenii serioși și nepreocupați, poțe nici membrii Consistorulu totți. — în împrejurările actuale — nu au considerat'o de realizabilă. Fiă însă cum va fi, cine vrea să trecă de omu mare, află preteste și în drepta și în stanga. Cine crede, crede, cine nu—nu.

Așa dără din doue gimnășii cerute nici unulu nu va fi. Alu treilea gimnasiu este concesu încă dela anul 1868 și înființatu, însă din lipsa materială n'a pututu merge decât până la cele 4 clase inferioare, ba ce e mai multu voidind în anii precedenți a deschide 6 clase, comitetulu însă după unu intervalu de 2 ani a fostu silitu a le reduce la 4. Acela este gimnasiulu din Bradu în fostulu Comitatulu alu Zarandulu, care l'au înființatu numai 2 protopopiate s'era, și adevă: protopopiatulu Zarandulu aparținătoru archidiecesei gr. or. din Sibiu și protopopiatulu Halmagiului mare aparținătoru diecesei Aradului. Aceste 2 protopopiate atata au fostu de zelose atunci, încatu au cutețatu a înființa unu gimnasiu superioru și marele Archiereu Șaguna aprobându fapta în 5 zile a și esoperatu aprobarea guvernulu de atunci.

Comitetulu fondulu gimnasiulu din Bradu, schimbându-se relațiunile materiale ale acelu fond, s'a adresatu de repeți ori atâtu către Consistorulu din Sibiu, câtu și către celu din Aradu, sub a căroru jurisdicțiune stă, pentru ajutore și respective pentru îmulțirea fondulu gimnasiulu ca să se potă completa la 8 clase în interesulu ambelor diecese. Răspunsulu cam pe sub mână a fostu: sustineți-vē gimnasiulu decă l'ați înființatu! Atata este totu. Ba să spunu adevăru pe față, atâtu Sibiuulu, câtu și Aradulu a datu unele ajutore ca la nisce cerșitori, și ca și cum comitetulu administrativu și respective reprezentanța fondulu ar cerși pe partea sa. Cumcă din partea vre-unuia dintre ambele Consistore s'ar fi făcutu vre-unu pasu pentru completarea acelu gimnasiu, nici că am auditu. Atata energiă nici nu se poțe aștepta dela Consistorele noastre, ba ce e mai multu,

Consistorulu din Sibiu dela înființarea acelu gimnasiu până în ziua de astăzi nici n'a aflatu de lipsă a inspecțiunea acelu gimnasiu, episcopulu Aradului făcendu vizițiune canonică în protopopiatulu Halmagiului, s'a îndurat a cerceta și gimnasiulu din Bradu.

Apoi dice cine ce va dice, dără Români gr. or. din doue diecese totuși suntu omeni energiosi și practici că voiesc a înființa gimnășii noue cari nu se concedu, er pe celu concesu și aprobatu ilu părăsesc că nu le trebuie. O astfelu de logică nici nu are lipsă de combatere. Voru dice unii că loculu Bradu unde se află gimnasiulu nu este potrivit. Decă acesta ar sta ceea ce nu este dreptu așu răspunde: »sustine ce ai până vei pute înființa ce nu ai.«

Consistorele și respective sinodele ambelor diecese au adus regulamente ce nu le potu efectui, și adevă: unu preotu neîncungiatu are lipsă de a studia 6 clase gimnasiale, după regulamentu. Acum se nasce întrebarea, unde să studieze? Decă nu este institutu, mi se va dice: suntu gimnășii destule unguresci, să studieze acolo; adevă însă numai unu consistoru ar puteau-o dice, ai căruia membri, niciodată n'au studiatu la vr'o scōlă maghiară, care n'a auditu injurăturile profesorilor secundați de discipuli asupra bietulu tineru român, ce studiază pe la astfelu de institute. Eu unulu decă așu fi Episcopu — nici n'așu dori să amu în institutu teologicu astfelu de tineri, cari numai așa potu trece prin institutele streine decă suntu lipsiți de sēmēmēntu și dați cu brutalismulu și cu vorbele murdare audite în totă ziua. Vai și amarū de noi când vomu ajunge a avea astfelu de preoți.

Abstrăgēndu dela acestea, tinerulu eșitu din vr'unu institutu ungurescu neauđindu cuvintele tehnice europene, când intră la institutele teologice-pedagogice de ale noastre trebuie să învețe totu, ca și cum nu ar fi învățatu nimic, vai de elu și de profesorulu, ce are să prelegă.

Mi se va răspunde în fine că diecesele nu au bani, — conspectele sinodale arată contrarul. Dăr decă ar și fi așa că pentru scopulu completării gimnasiulu din Bradu nu suntu bani, ore doue diecese n'ar fi în stare a crea unu fondu pentru acelu scopu? Acesta nu-o va crede nimeni.

La cestiunea acēta și poțe la alte cestiuni totu de ale noastre mă voiu reînțorce dealtădată, punēndu indiscrețiunea la o parte și descoperindu unele fapte ale omenilor foști ai nostri și astăzi simulanți, ceea ce numai cu părere de rău așu fi silitu a-o face, cu atata mai vartos că: de când mi s'a făcutu lumina, n'am statu în apropierea vre unui Episcopu ca să nu'l infestez în calea politice dominante.

Cunctatoru.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu »Gaz. Trans.«)

BUDAPESTA, 24 Septemvre. — Părechia regală română sosese ađi la amēđu și după o oră repausu va continua călătoria spre Bucurescu. *)

SOFIA, 24 Septemvre. — Aici a sositu scirea, că trupele turcesci au trecut peste granița Rumeliei orientale și au ocupatu câteva localități. Mare mișcare în totă Bulgaria.

SOFIA, 24 Septemvre. — Sobrania bulgară a votatu unanimu tote pretensiunile ministrulu, a aprobatu tote măsurile ce le-a luat guvernulu și a decisu să trimită Țarulu o adresă, rogându-lu ca să permită venirea de voluntari în Bulgaria.

BUCURESCI 24 Septemvre. — Spitalulu militaru a ars. Paguba e mare. Nu s'a nenerocitu nici unu omu.

DIVERSE.

Țiganii au și ei amoru și spiritu, pe care-lu desfășoră când e ceva de câștigatu. Se scie, că pungășile lor suntu adeseori foarte îndemănatu înscenate și de aceia ei se gândescu totd'auna cum să se ferească de a nu fi furați chiar de vre unulu din simulu lor. Așa de exemplu, undeva se produce o musică țigănescă și încântă publiculu din vioră și cobză; unu băiatu de ai lor, poțe mai puțin muzicalu, umblă prin grădină dela masă la masă și adună ce i se dă. Dar cum să faci ore, ca acestu băiatu să nu potă fura din banii adunați? Spiritulu țiganulu a inventatu unu mijlocu, ce se întrebunțeză pretutinden la asemenea ocaziuni. Celu care merge să adune bani i se dă în mână dreptă o farfuriă, iar în mână stângă o — muscă viuă, pe care trebuie să o țină prinsă până ce se întorče cu banii. — Iată unu controlu simplu și sigur!

*)Suveranii României, precum se vede, n'au plecatu din Königstein, după cum s'a fostu anunțatu mai întâiu, ci au amănatu călătoria lor încă cu câteva zile.

Red.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena

din 23 Septembrie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Rentă de aur, Bonuri rurale) and Price/Value.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficială dela 11 Septembrie st. v. 1885.

Table with 4 columns: Item description, Cump. (Buy), and vënd. (Sell) prices.

Cursul pieței Brașova

din 24 Septembrie st. n. 1885

Table with 4 columns: Item description, Cump. (Buy), and Vënd. (Sell) prices.

Numere singuratică à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungera lui I. GROSS.

Abonamente la Gazeta Transilvaniei

se pot face cu începerea dela 1 și 15 ale fiecărei luni, mai ușor prin mandate postale.

Adresele ne rugăm a ni se trimite exact arătându-se și posta ultimă.

PREȚULŢ ABONAMENTULUI ESTE:

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription prices for Austro-Ungaria: pe trei luni (3 fl.), șese luni (6 fl.), ună an (12 fl.).

Pentru România și străinătate.

Table showing subscription prices for Romania and abroad: pe trei luni (10 franci), șese luni (20), ună an (40).

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Tarifa anunțurilor și inserțiunilor.

Anunțuri în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6. Pentru inserțiun și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repețiri se acordă următoarele rabate:

Table showing discounts for repeated ads: 3-4 or (10%), 5-8 (15%), 9-11 (20%), 12-15 (30%), 16-20 (40%), Dela 20 de repețiri în sus (50%).

Pentru anunțuri ce se publică pe mai multe luni se facă învoiri și reduceri și peste cele însemnate mai sus.

Anunțăm a celor onorați cetitori, cari vor binevoi a se abona la foia noastră de aici încolo că avem încă în rezervă numeră dela începutul anului 1885, prin urmare pot să aibă colecțiunea întregă.

Administrațiunea „Gaz. Trans.“

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a lei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with 4 main sections: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Each section contains a grid of train routes, times, and omnibus services.

Nota: Orele de nopte sunt cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI, Brașov.